

DEVIZNE ZMEŠNJAVE – Vse od sprejema različnih ukrepov ZIS je na deviznem področju še marsikaj nejasnega. Sedaj je začel veljati tudi odlok ZIS, da bodo morali vsi tisti, ki bodo različno blago plačali z dinarji deviznega porekla, tudi dokazati poreklo tega denarja, sicer bodo morali plačati še prometni davek. Odslej naprej bodo namreč te ugodnosti deležni samo tisti, ki bodo lahko dokazali, da so dinarje deviznega porekla zaslužili z delom v tujini, z različnimi avtorskimi honorarji in podobnim. Mimogrede naj še zapišemo, kaj pravzaprav razumemo pod imenom dinarji deviznega porekla: gre za konvertibilno valuto, ki pa jo ob plačilu blaga prikažejo v dinarski vrednosti.

★ ★ ★

POKOJNINE IN UPOKOJENCI – Po sedanjih napovedih naj bi se število upokojencev v Jugoslaviji do leta 1985 povečalo na 2.050.000 ljudi, kar pomeni, da število upokojencev vsako leto v povprečju naraste za 4,8 odstotka. Povprečna pokojnina je bila sredi leta 1982 7.150 dinarjev, v posameznih republikah pa takšna: v BiH 5.671, v Črni gori 6.919, na Hrvaškem 7.927, v Sloveniji 8.356, Srbiji 6.908, na Kosovem 6.162 in v Vojvodini 6.444 dinarjev. Gotovo pa je skrb zbuja joč tudi podatek, da je več kot polovica upokojenih ljudi lani dobilo ob koncu ali začetku meseca manj ko šest tisoč dinarjev pokojnine.

★ ★ ★

PRORAČUN FEDERACIJE – Letošnji proračun federacije bo znašal nekaj več kot 245 milijard dinarjev, kar je za 23 odstotkov več od rebalansiranega proračuna za leto 1982. Zanimivo je, da so se v sedanjem proračunu zmanjšala sredstva, ki so bila namenjena JLA s 5,8 na 5,2 odstotka, tako da bodo letos za JLA namenili 151 milijard dinarjev. Za razvoj gospodarsko manj razvitih republik in pokrajin bodo porabili nekaj več kot 24 milijard dinarjev, kar je za 3,3 milijarde manj, medtem ko bodo zdravstvenemu in socialnemu varstvu borcev in vojaških invalidov namenili 45,2 milijarde dinarjev.

★ ★ ★

»PODRAŽITEV ČEZ NOČ« – Velika večina Ljubljancev seveda že nekaj časa ve, da se je podražila vožnja z mestnimi avtobusi. Medtem ko so ljudje začeli za žeton plačevati več, pa se je v sozdu Integral zgodilo (vsaj za naše razmere) skoraj nekaj neverjetnega. Koordinacijski odbor konference sindikalnih organizacij v Integralu je namreč ugotovil, da za takšno hitro podražitev pravega razloga ni bilo, da je bila storjena »moralna škoda Integralovim delavcem, kajti v tozdu Mestni potniški promet so se poigrali z razpoloženjem potnikov.« Predlagali so tudi, da naj bi v omenjenem tozdu ugotovili odgovornost tistih, ki so samovoljno sprejeli odločitev o dražjem prevozu.

★ ★ ★

SPOMLADANSKA SETEV – Predvideno je, da naj bi letos v Jugoslaviji zasejali približno 4,4 milijona hektarjev polj. Na približno 63 odstotkih teh polj naj bi posejali najpomembnejše industrijske kulture in koruzo, medtem ko bodo druge površine namenjene sočivju, krmilnim rastlinam, jari pšenici, rži, itd. Toda to je še le načrt, ki pa bo v veliki meri odvisen tudi od tega, ali bo ob času spomladanske setve na voljo dovolj umetnih gnojil. Potrebovali naj bi jih okoli dva milijona ton, toda v domačih tovarnah jim jih bo uspelo izdelati le približno 1,75 milijona ton. Po sedanjih zagotovilih pa težav ne bo, kajti manjkajoča gnojila naj bi uvozili.

★ ★ ★

OTROK IN DRUŽINA – Slovenija po številu vzgojnovarstvenih ustanov in tudi glede na sistem varstva otroka in družine gotovo spada med razvitejše tako v Jugoslaviji kot tudi v Evropi. Tako, denimo, obiskuje vrtce približno 62 tisoč otrok, celoletno malo šolo, še pred vstopom v prvi razred osnovne šole, pa 62 odstotkov vseh slovenskih otrok. Vendar pa je ob teh, sorazmerno ugodnih podatkih, skrb zbuja joče predvsem to, da se povečuje število umetno prekinjenih nosečnosti. Tako jih je bilo še leta 1974 približno devet tisoč, medtem ko jih je bilo predlani že 19 tisoč. Po drugi strani pa je razveseljivo to, da na 1000 novorojenčkov umre le 14 otrok in da se je število povsem zdravih novorojenčkov povečalo že na 60 odstotkov.

★ ★ ★

DEPOZIT, DÉPOZIT – Potem ko je zvezno ustavno sodišče ugotovilo, da je treba določiti časovni rok trajanja odloka ZIS o depozitu za iznos dinarjev, da pa stvar ni protiustavna, je o zadevi spregovoril tudi zvezni sekretar za finance Jože Florjančič. Povedal je, da bi lahko odlok o depozitu prenehal veljati ob koncu leta, vendar pa je treba pri tem oblikovati ustrenejši carinski režim in najti, kot je dejal, »ustrenejši jezik s poslovnimi ustanovami na področjih v Italiji in Avstriji, da posamezniki ne bi zlorabljali gospodarskega sodelovanja«.

★ ★ ★

TELEFONSKI IMENIKI – Telefonski imeniki z letnico 1982 so bili gotovo ena izmed največjih uspešnic v Sloveniji, je pa tudi res, da so kaj hitro pošli in je bilo zato precej razburjanja. Ker pa je bila akcija zbiranja starih telefonskih imenikov izjemno uspešna, kajti na poštah so zbrali nič manj kot 58 tisoč imenikov, so se ČGP Delo, papirnica Djuro Salaj in PTT odločili, da natisnejo še 20 tisoč telefonskih imenikov.

Priporočil ne spoštujejo vsi

Pri občinskem svetu ZS Ljubljana Center so izvedli anketo, s katero so hoteli ugotoviti, kako so se delovne organizacije v občini odzvale na priporočila o premiku delovnega časa. Anketa je zajela dve tretjini delavcev v občini, ki delajo na treh področjih: v gospodarstvu, družbenih dejavnostih in v državnih organih in finančnih organizacijah.

V gospodarstvu je 53,5 odstotka anketiranih delovnih organizacij premaknilo delovni čas za eno uro, 9,5 odstotka pa za pol ure. V delovnih organizacijah, kjer delajo v dveh (21,5%) oziroma v treh izmenah (8%) pa niso naredili nobenega premika. Prav tako tudi v 7,4 odstotka organizacij, kjer delajo v eni izmeni.

Najmanjši premik so naredili v družbenih dejavnostih: v šolstvu, zdravstvu in v kulturnih organizacijah. Tam 71 odstotkov organizacij ni premaknilo delovnega časa, za eno uro ga je spremenilo 14,6% organizacij, za pol ure pa 12,8 odstotka organizacij.

Pri državnih organih in v finančnih organizacijah pa je skoraj sto odstotkov organizacij premaknilo delovni čas:

največ za eno uro (87%), za pol ure pa 7,5 odstotka.

Anketiranci so opozorili tudi na slabosti premaknjenega delovnega časa. Predvsem se nanašajo na prihod na delo tistih delavcev, ki se vozijo iz oddaljenejših krajev s primestnim prometom (Vrhnika, Kamnik, Velike Lašče itd.). Zveze so takšne, da predstavljajo resne probleme tem delavcem. Opažajo tudi, da so v popoldanskem času trgovine slabše založene z nekaterimi osnovnimi živili, predvsem z mlekom in kruhom.

Delavci tudi niso zadovoljni s tem, da so njihovi otroci tako pozno v vzgojno-varstvenih zavodih, saj imajo zato vsi skupaj veliko manj družinskega življenja. Prepričani pa so, da bi celodnevna šola bi-

stveno ublažila posledice premika delovnega časa. Analiza je pokazala, kako so delovne organizacije upoštevale priporočila in kakšne so posledice premika delovnega časa. Ni pa ugotovila, ali se je s temi premiki povečala produktivnost dela, ali je delovni čas bolj smotrno razporejen, ali je dosežena večja humanizacija in optimalna racionalizacija dela in kako to vpliva na rast družbenega standarda.

S socialnega vidika bi lahko rekli, da je premik delovnega časa prikrajšal delavce pri prostem času, ko uresničujejo svoje sekundarne potrebe po rekreaciji, družbenih dejavnostih in drugih dejavnostih, ki so vezane na prosti čas. Prav ta prosti čas se je precej skrajšal.

To so odprta vprašanja, na katera bo šele treba najti odgovore. Šele takrat bomo imeli pred sabo celotno sliko, ki nam bo pokazala, kako smotrna in družbeno koristna je bila ta akcija.

JURIJ POPOV

ZAKON O STANOVANJSKIH RAZMERJIH

Pomoč hišni samoupravi

Novi zakon o stanovanjskih razmerjih (Ur. l. SRS št. 35/82) velja od 11. novembra lani dalje, z istim dnem pa je prenehal veljati stari zakon, ki je bil v veljavi od leta 1974. V pripravi je tudi obrazložitev novega zakona, ki bo v mnogočem delno pripomoček tudi hišni samoupravi. Zato bo stanovanjska skupnost naše občine po tem vprašanju že v prvi polovici tega leta organizirala posvete s predsedniki hišnih svetov v krajevnih skupnostih.

Pristojnost hišne samouprave

Spremenjene oziroma dopolnjene so določbe o pridobitvi stanovanjske pravice in nastanku stanovanjskega razmerja. Občan pridobi stanovanjsko pravico z dnem pravnomočnosti odločbe o dodelitvi stanovanja (člen 10). Na drugi strani pa novi zakon določa, da nastane stanovanjsko razmerje s prevzemom družbenega stanovanja. Pred prevzemom mora občan podpisati izjavo, da bo uporabljal stanovanje v skladu s samoupravnimi akti skupnosti stanovalcev, stanodajalcu pa plačati ustrezno lastno udeležbo (člen 47).

Povsem nova je določba, po kateri skupnost stanovalcev izroča občanu družbeno stanovanje in pri tem zapisniško ugotovita stanje stanovanja. Če skupnost stanovalcev še ni konstituirana, tedaj pa občanu izroči stanovanje sam stanodajalec (člen 48).

Po prenehanju stanovanjskega razmerja mora občan izročiti stanovanje skupnosti stanovalcev (člen 33). Pri poslih torej stanovanjska skupnost ni več udeležena. V posledici teh določil pa se načeloma stanovanjske pogodbe več ne sklepajo.

Na lastniškem (zasebnem) stanovanju ni mogoče pridobiti stanovanjske pravice, temveč le pravico do uporabe. V ta namen morata občan in lastnik skleniti pismo stanovanjsko pogodbo, bodisi za določen bodisi za nedoločen čas (člen 34).

Stanovanja dodeljuje občanu stanodajalec z odločbo izdano v skladu s svojim splošnim aktom o dodeljevanju stanovanj, proti kateri je dopusten ugovor kot v doseda-

njem zakonu. Na novo pa je vpeljana sodno varstvo te pravice pri sodišču združenega dela (predlog za odpravo sklepa oz. odločbe stanodajalca). Predloga pa ne more vložiti tisti, ki ni poprej vložil ugovora proti odločitvi stanodajalca.

Pogodbe o začasni uporabi stanovanja

Začasno se oddaja stanovanje osebam, ki opravljajo službeno dolžnost, zvezano s stavbo, v kateri je stanovanje, ki je namenjeno za hišnika, kurjača in podobno. Navedena oseba pridobi stanovanjsko pravico z dnem sklenitve pogodbe o začasni uporabi stanovanja, ne pa z dnem prevzema (člen 39 in 40).

Pogodbe o uporabi za določen čas

Pogodba o uporabi za določen čas se sklepa največ do pet let in to med razlastitvenim upravičencem ter bivšim lastnikom, ki gradi ali kupuje stanovanjsko hišo ali stanovanje (člen 42).

Pogodba o začasni uporabi

Pogodbo o začasni uporabi stanovanja se sklepa za stanovanje v stavbi, ki jo je po odločbi pristojnega organa treba podreti ali prenoviti in sicer za čas, ko naj se začne stavba podirati ali prenavljati (člen 43), kakor tudi v primerih, ko imetnik stanovanjske pravice oz. imetnik pravice do uporabe po dogovoru s stanodajalcem oz. lastnikom začasno uporablja stanovanje, dokler mu stanodajalec oz. lastnik ne preskrbi dogovorjenega stanovanja.

Naloge hišne samouprave

Nova je določba (člen 35), po kateri je hišnemu svetu posebej naložena obveznost obveščanja stanodajalca in stanovanjske skupnosti o vsaki izpraznitvi stanovanja v hiši. Obveznost je v zvezi s pravico hišnega sveta oz. skupnosti stanovalcev, da izročajo ter prevzemajo stanovanja v svoji hiši.

(nadaljevanje v naslednji številki)

Komisija za interniranje

V naši občini živi kakih 1200 bivših internirancev, ki so seveda vsi vključeni v organizacijo ZB. Z njihovo problematiko in aktivnostjo se ukvarja posebna komisija.

Tudi bivši interniranci se vključujejo v vse tokove družbenopolitičnega in kulturnega življenja in iz njihovih vrst so izšle mnoge pomembne osebnosti. Mnogi so zaradi težavnih razmer v taboriščih že pomrli, še živeči pa se tudi bližajo pozni jeseni in zimi svojega življenja. Nečloveško trpljenje in ravnanje, ki so ga prestali v taboriščih, je zapustilo v njih trajne sledove. Svoje grenke izkušnje posredujejo mladim rodovom, da bi se vedno in povsod borili proti vojni, proti zatiranju in za svobodo, za neodvisnost vsakega naroda ali države.

Bivši interniranci vsako leto sodelujejo pri organizaciji različnih proslav. Vsako leto se na mestu bivšega taborišča v Podlublju srečajo z mladimi na osrednji proslavi, kjer skušajo mladim prikazati grozo nacističnih taborišč. Začeli so tudi široko akcijo, da bi si mladi iz šol lahko ogledali muzej v Brestanici, ki ima najbolj urejeno dokumentacijo o taboriščih, kjer je umiral slovenski narod. Vsakoletni izleti v kraje grozljivih spominov, v Nemčijo in Italijo, so zadnje leto zelo omejeni. Zato bodo zdaj obiskovali vsaj domače kraje pretresljivih spominov.